

Kap 77 : Prinsen (I) (1882-1907).

Prins Oscar Fredrik Olaf Gustaf Adolf – i bekantskapskretsen Gusty – föddes på Stockholms slott lördagen den 11 november 1882 klockan 16:25 som son till kronprinsparet Gustaf (V) av Sverige-Norge & Victoria av Baden. Gusty blev myndig 1900, gift 1:a gången 1905, själv kronprins 1907, gift 2:a gången 1923, kung 1950 och avled den 15 september 1973. Detta kapitel omfattar hans prinstid – hans uppväxt, utbildning & lärospån – fram till faderns trontillträde den 8 december 1907.

Källäget är dåligt. Kungabiografier brukar sammanställas av intervjuer. Gusty blev kung så sent i livet att tidsvittnena var opålitliga eller döda. Han har beskrivit sin uppväxt i några tal men dessa tonar ned hans särställning. Hans biografier har varit hänvisade till hovbulletiner, anekdoter, andrahandsinformation och bifynd. Med dessa restriktioner finns fem längre biografier (Fjellman 1952; Olsson 1967; Gierow m.fl. red. 1971; Holmgren 1972; Fjellman 1973; Fridh 1995; Älmeberg 2017) och några kortbiografier & festskrifter (Swahn 1930: ss. 105-136; Nerman m.fl. 1952: ss. 375-379; Ohlmarks m.fl. red. 1956: ss. 558-591; Sanchèz & Adlercreutz red. 1962; Samuelsson 1969; Holmgren 1972; Elgklou 1978: ss. 148-...-220; Lagerqvist 1982: ss. 361-364; Gyllensvärd 1991; Weibull 1991: ss. 85-90; Elgklou 1995: ss. 263-278; Skott 1996: ss. 123-148; Lagerqvist 1997: ss. 418-427; Liljegren 2004: ss. 110-111; Sundberg 2004: ss. 250-253; Lindqvist 2010: ss. 112-119; Whitling 2013; Norlin 2015: ss. 171-184). Jag utgår ifrån dessa och bygger på med ytterligare information.

Gustaf VI:s arkiv är i två delar: Arkiv ett om privatlivet som inte får öppnas förrän 2035. Eftersom Gusty ansåg allt som rörde släkten som privat, t o m prins Oscars giftermål med Ebba Munck, är det svårt att ens spekulera om innehållet. Förhoppningsvis innehåller det några vänbrev. Arkiv två om hans kronprinstid, förefaller inkomplett. Att döma av Älmebergs biografi fattas en mängd uppgifter om t ex hans karriär som arkeolog, samlare & kulturperson. Rimligen borde det även finnas ett arkiv tre om hans kungatid.

*

Gusty – från födseln hertig av Skåne – saluterades med 42 skott och döptes liksom Victoria i Jordan-vatten. Det finns uppgifter om att Jordan-vattnet i själva verket var svenskt kranvatten men det har inte gått att bekräfta. Hans fars faster prinsessan Eugenie beskrev tillkomsten så här: ”Den lille käre Gustaf Adolf vägde 10 1/2 skålpund och hade blåa ögon, mörkt hår, lagom stort huvud, var bredaxlad och över alnen lång, så att Han såg ut som en pilt på 2 månader. Mycket tyst är Han och skriker sällan. Den unge Fadren grät i två dagar, dels av glädje, dels av oro. Tålig, jämn och glad, har den unga Victoria varit.”¹

Gusty fick språkundervisning från vaggan. Victoria talade engelska hemma och han besökte ofta sin tyska släkt. Han hade en engelsk barnjungfru men hon avskedades 1890 för att hon inte höll tillräcklig pli å honom. Han hade även en barnsköterska Lovisa Rinnman (1847-1940; anställd 1884; ”Vass” kallad) och en guvernant Ida Borin (1848-1924; anställd 1889-1890). Gusty och bröderna fick enskild undervisning. Huvudlärare var skolmannen fil lic Carl Svedelius (1861-1951; anställd 1890-1896) och botanikern fil dr Carl Lindman (1856-1928; anställd 1896-1900). Lärare i specialämnen anställdes efter behov. 1900 tog Gusty studentexamen som privatist och fortsatte 1901-1904 med grundläggande officersutbildning och studier på Uppsala och Kristiania universitet. Oktober 1904 – februari 1905 var han på en

¹ Fjellman 1952: ss. 25-26.

bildningsresa till bl a Egypten där han mötte sin blivande fru. 1905 ägnade han sig huvudsakligen åt henne, 1906-1907 åt en militär utbildning.

*

Första upplysningen om Gustys uppväxt är från pensionerade livjägaren Carl Fredrik Malm. Han mindes honom tulta omkring på borggården som treårig parvel, ”men inte tordes man tala till pojken...”² Första gången han representerade uppges ha varit i femårsåldern då han deklamerade en hyllningsdikt till sin anfader kejsar Wilhelm I på dennes 90-årsdag den 22 mars 1887. Gusty leddes fram till majestätet hållande sin barnsköterska Vass i handen – föräldrarna var någon annanstans – och förhoppningsvis avlöpte allting som det skulle.³ Liksom så många andra hjärteknipande anekdoter – denna lång efteråt meddelad av Vass syster - är den tillrättalagd. Föräldrarna var faktiskt närvarande och Gusty överräckte en blombukett.⁴ Det finns en uppgift om att Lovisa Rinnman faktiskt hittades genom en annons – hon arbetade vid tillfället som skrivbiträde på Statistiska centralbyrån – men det har inte gått att verifiera.

Därefter vet vi ingenting förrän guvernanten Ida Borin. Hon undervisade Gusty första året en halv timme om dagen. Gusty hade lätt för läsning, svårt för multiplikationstabellen. 1890 ersattes hon av Carl Svedelius – gammal skolkamrat till Gustys far. Det finns en del spekulationer om orsaken. Gemensamt för dessa är för mycket stöj. Gusty & Wilhelm påstås under sommaren ha blivit ”förvildade”. Andra källor talar om att den engelska guvernanten bar skulden. Prins Wilhelm klagade lång senare över att mormodern insisterade på krigiska lekar, inte lät dem träffa jämnåriga och styrde ut dem i uniformer. Svårt att veta vad som hände. Kanske tog de leken på allvar.⁵

Oktober 1890 avreste föräldrarna flera månader till Egypten. Svedelius har berättat om det tårfyllda avskedet. Under deras frånvaro ansvarade farföräldrarna för barnen och de var ofta utbudna till Ulriksdals slott. Svedelius fick en mängd pedagogiska förhållningsorder – så många att han protesterade. I februari 1891 var de med kungaparet i Norge. I intervjuerna – det finns flera stycken – uppehåller sig Svedelius mest vid prinsarnas fritidsnöjen – stultor, skridsko, skridskosegling, isjakt, längdskidor, backhoppning, kälke, hockey (≈bandy), pilbåge, simning, cykling, segling, lawntennis, bridge, schack & pussel.

Gusty var den mera studieintresserade av bröderna men det finns inga detaljer. Tystlåten var han i alla fall. Hans slöjdlärare Hjalmar Berg (1859-1953; anställd 1893-1895) har berättat några minnen:

»Prins Gustaf Adolf var elva år, då jag kom till prinsskolan på slottet», berättar undervisningsrådet Berg. »För arbetet anskaffades ett skåp med präktiga verktyg samt en dubbelsidig hyvelbänk med arbetsplatser för båda. Alltsammans ställdes upp i prinsarnas våning på slottet, hyvelbänken mitt på en fin äkta matta... Där slöjdade vi alltså i gemak med en magnifik takkrona över våra huvuden. Situationen föreföll mig till en början rätt ovan och egendomlig. Prins Gustaf Adolf tog det hela redan från början allvarligt och inte alls som någon lek eller tidsfördriv. Han sågade, borrarade och hyvlade flitigt, ihärdigt och samvetsgrant. Han ville alltid reda sig själv utan

² Tigram. [Margit Siwertz.] ”Femtio år i kungens tjänst.” Vecko Journalen 1939:5, ss. 24-25.

³ Fjellman 1952: s. 7.

⁴ Aftonbladet 1887-03-24.; Svenska Dagbladet 1887-03-26.

⁵ Fjellman 1952: ss. 8,11; Fjellman 1973: s 31.

inblandning av någon hjälpande hand. Då han under en av de första slöjdtimmarna knogat på rätt länge, strök han sig över pannan och såg litet undrande på handen: 'Man blir svettig, när man arbetar', sade han. Den erfarenheten gjorde han nog åtskilliga gånger i fortsättningen.

Då prins Wilhelm en dag plötsligt avbröt hyvlingen för att i största förtrolighet meddela mig den som han trodde för mig överraskande nyheten: 'Det kan hända, herr Berg, det kan hända att bror Gustaf blir kung en gång', så fortsatte prins Gustaf Adolf sitt arbete helt oberörd, som om saken gällt någon helt annan.⁶

Visserligen hade inte Gusty några klasskamrater utöver sin bror men det var regelbundna bjudningar med barn till föräldrarnas bekanta. Drottning Sofia arrangerade varje år påskfester i Vita havet med upp till 60 livliga piltar som lekte "Hela havet stormar", "Mufti fait comme ça", "Leta påskägg" och dylikt. Från 10-årsåldern var det "lördagsbjudningar" – 10 inbjudna pojkar och två timmar stoj i korridorerna men under ordnade former. Svärord var förbjudna. De träffade också kusinerna och deras vänner. Kort och intensivt var mantrat. Prins Wilhelm har efteråt framställt det som att han och Gusty levde i total isolering från sina jämnåriga men så var det uppenbarligen inte. Däremot var deras tillvaro hårt inrutad:

Det var inte mycket de fick vara i fred och deras tid var alltid inprickad av olika programpunkter. Klockan så och så dags skulle det göras, för att omedelbart avlösas av det och det och så gick det undan för undan. En dag tog jag [Carl Svedelius] bladet från munnen och föreläste för kronprinsparet om mina synpunkter på ungdomsuppfostran. Också prinsar behöver få vara i fred och kan inte fara väl av att ständigt jäktas från det ena till det andra. Mina kungliga åhörare lyssnade med stort intresse och i synnerhet kronprinsessan tackade mig varmt för de förnuftiga synpunkter jag lagt fram.⁷

Eftersom undervisningen ägde rum på slottet var alla undervisningslokaler inhysta där:

I ett rum i deras våning – den s. k. prinsvåningen, belägen i sydöstra flygelns mezzanin – hade satts upp ribbstolar, trapetser och gungor. Vidare hade kronprinsessan låtit ordna som en sportbana i den breda korridor som löpte utanför prinsarnas rum. Här fanns möjlighet att hoppa över plint, slå käglor, åka cykel; här kunde också prinsarna hålla till med sina snickerier. Undervisningen försiggick i ett särskilt lektionsrum med svart räknetafla, karthylla, jordglob och »mekaniska pulpeter».⁸

Gusty & Wilhelm undervisades parallellt vilket gjorde schemat till en kompromiss. Wilhelm låg före sin åldersklass. Gusty låg efter. Språkundervisningen sköttes av utländska lärare som talade sitt modersmål. Schemat var svenska, tyska, engelska, franska, latin, allmän historia, statskunskap, kristendom, matematik, fysik, biologi, "naturhistoria", slöjd, piano, teckning, linjalritning, gymnastik, utomhusporter och ridning. "Naturhistoria" var en blandning av geografi, geologi, botanik, etnografi & arkeologi vilka ej ingick i kursplanen. Avsaknaden av undervisning i norska ledde 1898 till protester och Gusty fick en lärare även i norska språket, litteraturen & historien Fredrik Ordning (1870-1929; anställd 1899-1900). För att blika normmännen alternerade platsen för norskundervisningen mellan Sverige & Norge så det var

⁶ Tigram. [Margit Siwertz.] "Kronprinsen fyller 50." Vecko Journalen 1932:46, ss. 24-25,39.

⁷ Fjellman 1952: s. 21.

⁸ Fjellman 1952: s. 16.

mycket tågresor.⁹ Det är svårt att uttala sig om hans kunskaper i de olika ämnena. Han var ointresserad av latinet, tog senare extralektioner i franska och lärde sig i vuxen ålder ”turistitalienska”. Norskan, engelskan & tyskan var bra. Omgivningen upplevde honom som flitig snarare än som begåvad.

Under sina ridturer på Tullgarn hittade Gusty två järnåldersgravar vilka han hoppades innehöll någon skatt. 1898 fick han tillstånd av en av sin mors bekanta – riksantikvarien Hans Hildebrand – att gräva ut dem. Grävningarna inleddes den 3 augusti, ägde rum vid Libtomta och resulterade i en lerkruka, en spik, två nitnaglar och en röd glasflusspärla. Eftersom Gusty var självlärd var dock grävmetoderna därefter – hacka och spade. Sommaren 1900 deltog han i en av Hildebrands egna utgrävningar i Trosa-trakten och lärde sig hur en riktig utgrävning gick till. Andra fritidssysselsättningar var att samla pressade växter, mineraler, mynt & frimärken. Samlingarna ställdes ut som i ett litet museum. Hans mor försökte intressera honom för skönlitteratur – sagor, klassiker, indianböcker och historiska romaner – men Gusty var mest intresserad av Jules Verne. Bokhyllan fylldes med faktaböcker i blandade ämnen – mest allmän, militär- och konsthistoria. Gustys intresse för konst och konsthantverk tycks (enligt bokhyllan) ha väckts ungefär 1903/04.¹⁰ Han musicerade inte själv men besökte framföranden av Konsertföreningen.

Den 1 oktober 1898 konfirmerades han. Konfirmationsundervisningen skedde ute på Tullgarn under hans kristendomslärare Clemens Åhfeldt. Victoria satt ofta med vilket borgade för att undervisningen skedde i en anda av god lutheransk pliktmoral. Det var även mycket tal om arvsynden & hur man skulle undvika denna världens begär, frestelser, slippriga kvickheter & kurtiser vid baler och annan samvaro.¹¹

Konfirmationsförhöret leddes av hovförsamlingens pastor som även hade berett den unge fursten till hans första nattvardsgång. Denne stod där i koret, ensam i den lysande och kritiska samlingen, omgiven av kunga- och kronprinspar, hela det övriga kungahuset samt allt vad vårt land ägde representativt. Hela det då samlade kyrkomötet samt representanter från Norges folk och kyrka hade inbjudits att närvara vid högtidsakten. Det är ingen småsak för en sextonårig yngling att i sådant läge behålla kontenansen under ett förhör på nära en halv timme. Men han besvarade högt, klart och lugnt de frågor som riktades till honom. Förhöret slutade med, att han läste utantill psalmen 213 i vår psalmbok: "Jesus är min vän den bäste" med en stämma, som hördes till varje vrå i kyrkan.¹²

När Wilhelm 1898 försvann till sjökrigsskolan skulle Gusty arbeta sig i kapp kursplanen så att han tog studenten samtidigt som sina jämnåriga. Skoldagarna var 8-17 med uppehåll för måltider. Tillkom läxor. Det låter mycket men han återhämtade sig under sommarloven. Studentuppsatsen handlade om ”Sveriges slättbygder”, d v s hemlandet Skåne. Den 6 december 1900 tenderades han. Som undervisningen varit upplagd passade den inte in i någon läroplan. Det har omväxlande hetat att Gusty gick halvklassisk linje (moderna språk + latin) och att han var till hälften realare. Av förmodligen den anledningen förhördes han inte av censorerna utan av sina lärare som var de enda som kände till kursplanen. Ording använde sitt förhör till en politisk manifestation: Gusty fick redogöra för Norges formering till självständig stat under 1300-talet, varför den 17 maj firades som landets frihetsdag och avsluta med att analysera

⁹ Svenska Dagbladet 1894-03-01; Svenska Dagbladet 1898-10-04; Göteborgs Aftonblad 1900-12-10.

¹⁰ Palmstierna & Stillert 1962.

¹¹ Älmberg, 2017: s. 41. [Ur en av GA:s anteckningsböcker, c. 1896-97.]

¹² Åhfeldt (1932: ss. 66-68.

1815 års ”riksakt”: Att Norge var ett fritt, självständigt, odelbart och oavhängigt rike förenat med Sverige under en gemensam kung.

Inför studentexamen intervjuades Ording om Gustys intellektuella kapacitet, intressen och person. Enligt Ording hade Gusty en snabb uppfattningsförmåga och ett gott minne fast han naturligtvis tröttades av den forcerade inläsningstakten. Han intresserade sig huvudsakligen för naturvetenskaperna och för skönlitteraturen, inte så mycket för poesi. Hans uppfostran hade inte varit sträng men den hade varit ”korrekt” och övervakad. ”Han har lätt för att vinna personer, är alltid behärskad i sitt uppträdande, förgår sig aldrig, är en smula tillbakadragen, fullständigt utan anspråk, men samtidigt präglad av en säkerhet, som kläder honom i den ställning han intager. Han förstår att vara i högsta grad korrekt samtidigt som han uttrycker sig på ett eget hjärtligt sätt. Hans karaktär är öppen och ärlig.”¹³

Det finns inga uppgifter om vad Gusty ansåg om sin uppväxt som kunglig drivhusplanta. Förmodligen ansåg han det vara hans plikt och öde. Hans senare agerande talar dock för att han liksom sin mor hade en distans till sin roll. Kunglighet var ett maktmedel i statens tjänst – inte ett självändamål.

*

Perioden 1901-1904 är för rörig för att skildras strikt kronologiskt. Jag har delat upp den på fritidsintressen, civil & militär utbildning. Det var tänkt att Gusty vårterminen 1901 skulle studera på Kristiania universitet men han var till den grad tröttkörd att han i stället följde med sin mor till Tyskland & Italien och inte återkom till Sverige förrän i mitten av maj. Sommaren tillbringade han på Tullgarn och i Norge hos hovjägmästare Thomas Faernley med utfärder & fiske. Till hösten kom han igång med den militära delen av sin utbildning:

- Hösten 1901 fick Gusty enskild undervisning i militära ämnen för att komplettera sin studentexamen till motsvarande arméns kadettutbildning vid krigsskolan. Den 20 januari 1902 tenderade han för officersexamen och utnämndes efteråt till underlöjtnant vid Svea livgarde, Kronprinsens husarregemente (K7 i Malmö) och Norske Jaeger Corps. Fram till dess hade hans militära praktik bestått i att han sommaren 1900 tjänstgjort som fanjunkare vid Livgardes fälttjänstövningar där han skrivits in som volontär redan 1891. Somrarna 1902-1904 & 1906 tjänstgjorde han 1-3 månader som pluton- och troppchef vid Livgardet och husarregementet, exerceerade rekryter och deltog i fältövningar. Någon gång denna tid blev han ställd à la suite i Badens livgrenadiärregemente nr 109 (=fick bära regementets uniform vid parader).¹⁴
- Första anekdoten om Gusty är från 1902. Någon på Livgardet beställde rum, först åt officerarna, därefter åt Gusty. Detta skedde per telefon. När portiern fick höra att prins Gustaf Adolf skulle komma svarade han ”å 17” vilket missuppfattades som rum nr 17.

Gustys civila utbildning var att han 1902-1904 studerade fyra terminer på Uppsala & Kristiania universitet omväxlande med ”aktiviteter” – idrott, friluftsliv, student- & sällskapsliv:

- Den 8 februari 1902 skrev han in sig på Stockholms nation Uppsala universitet där han bodde i ett nyuppfört residens under överinseende av sin guvernör landshövding Gustaf Lagerbring och sina ”adjutanter” Göran Posse och Hugo Cederschiöld. Han var

¹³ Svenska Dagbladet 1900-10-26; Svenska Dagbladet 1900-12-18.

¹⁴ Ljungqvist 1976; Selander red. 1983: ss. 72-73.

inte där för att avlägga någon examen men skulle följa kurser i statskunskap, nationalekonomi och historia. Omgivningen var osäker på hur han skulle behandlas. Gusty hade t ex uttryckt en önskan om att närvara vid historiska föreningens sammanträden och diskussioner. Första mötet blev han oombedd vald till hedersledamot i föreningen. Samma sak hände hos filateliklubben. Även adjutanterna var osäkra på protokollet. När t ex universitetskanslern Gustaf Gilljam bevistade samma föreläsning som Gusty satt denne på en stol medan Gusty och de andra åhörarna satt på bänkar. Adjutanterna insisterade omedelbart på att även Gusty skulle få en stol som dessutom skulle vara större än kanslerns.

Angående studentlivet var Gusty inskriven i en av OD:s sexor och deltog även i några folkdansaftnar. Protokollet under folkdansaftnarna upplevdes av övriga kavaljerer som djupt orättvist. Gusty hade nämligen förtur till alla flickorna. För övrigt tycks studentlivet ha varit magert. Gusty deltog i morgongymnastiken & 1:a-majtåget 1902 där deltagarna ställde sig på Islandsbron och förde oväsen genom att slå på räckena med metallstänger. De flesta av helgerna tillbringade han i Stockholm.

- Någon officiell redogörelse för Gustys tre Uppsalaterminer (1902 & ht 1903) finns inte men det går att sammanställa en lista över vilka föreläsningar som han besökte och hans enskilda undervisning: Gusty närvarade vid föreläsningar av professorerna Harald Hjärne (historia), David Davidsson (nationalekonomi), Herman Diels (egyptologi) & Oscar Almgren (samisk & nordisk arkeologi). Därutöver fick han enskild undervisning av Simon Boëthius (statskunskap), Ernst Trygger (civilrätt) & tog privatlektioner i franska.¹⁵
- Den 4 februari 1903 skrev han in sig på Kristiania universitet där han bodde på slottet under överinseende av sin guvernör hovmarskalk Malcom Lilliehöök och sina två ”adjutanter” Göran Posse och norrmannen kapten Roll. Det var meningen att han skulle följa föreläsningar av professorerna Torkel Aschehoug (norska jordbrukets historia), Gustav Storm (norsk medeltidshistoria), Francis Hagerup (statsförfattningar med särskild hänsyn till Norge), Waldemar Brøgger (skandinaviska halvöns jordmånsförhållanden) & Gabriel Gustafsson (norsk arkeologi). Efter tre veckor insjuknade han i scharlakansfeber och fick skjuta på studierna ett år. När han vt 1904 återkom följde han föreläsningar av professorerna Yngvar Nielsen (Norges historia 1800-1815), Bredo Morgenstjerne (Norges näringsliv under 1800-talet), Amund Helland (geologi), Gabriel Gustafsson (arkeologi) & Gerhard Gran (norsk litteratur under 1800-talet).¹⁶
- Räknar man bort representationen var Gustys civila utbildning 4 terminer à 3 månader. Att jämföra med hans militära utbildning: 2 terminer kadettutbildning, 4 terminer högre officersutbildning & 9 månader praktik. Gusty har ofta framställts som en humanist på tronen men det är bara delvis sant.

Det som var mest omskrivet i samtiden var Gustys idrottsintresse. Arkeologiintresset nämndes men dokumenterades inte förrän långt senare:

- Som tidigare nämnts utövade Gusty en mängd sporter på motionärsnivå – härtill uppmuntrad av sina idrottslärare och ”adjutanter”. 1903/04 byggde han – liksom

¹⁵ Aftonbladet 1903-12-10; Göteborgs Aftonblad 1903-12-11; Swahn 1932: s. 112.

¹⁶ Aftonbladet 1903-02-02; Tidningen Kalmar 1904-02-08; Swahn 1932: s. 116.

tidigare Wilhelm – en segelbåt men var mest intresserad av friluftsliv, vintersporter och militära idrottsgrenar. Eftersom han inte tränade var tävlingsresultaten ojämna. T ex föll han ofta i backhoppningarna vilket tyder på dålig benstyrka. Han lyckades bättre i de militära grenarna där han vann flera tävlingar på regementsnivå i orientering med packning (spaning) och höghastighetskjutning med revolver. Han representerade även regementet i lawntennis & hockey. Mars 1903 valdes han till hedersledamot i Gymnastik- och Idrottsföreningarnas Riksförbund och den 26 januari 1904 till ordförande. Den posten behöll han ända till 1933 men det dröjde flera år innan han uträttade något verkligt arbete.

- Segelbåten – kuttern ”Sif” – har blivit omskriven men Gusty fick så mycket hjälp att han snarare var byggherre än byggare: ”Sif är en tidig turistsegelbåt, stor, klumpig och tung. Hon är en ankunge som aldrig någonsin liknat en svan. ... Ritningarna är, enligt uppgift, hämtade ur en brittisk segeltidning. ... Prinsen behöll Sif under endast fem år innan han sålde henne vidare.”¹⁷ 1901 byggde Wilhelm en mindre båt ”Lark” – närmast en planka – efter en amerikansk tidskrift. Den verkar han dock ha byggt alldeles själv.
- Gusty studerade arkeologi på både Uppsala & Kristiania universitet och gjorde exkursioner. Hösten 1902 var han med om en större utgrävning av ”Kung Björns Hög” sydväst om Uppsala finansierad av bl a hans föräldrar. Vid utgrävningen hittade man en mängd värdefulla föremål, bl a ett guldsmyckat bronssvärd, ett spänne och en rakkniv av brons. Gusty publicerade även två arkeologiska artiklar. Den första¹⁸ var en lista utgrävningsobjekt i Norrköpingstrakten. Den andra¹⁹ beskrev en av honom själv genomförd utgrävning i närheten av Sofiero. Med dessa meriter blev han 1930 hedersledamot i Vitterhetsakademien & 1906 hedersledamot i Vetenskapsakademien. 1945-1950 var han Vitterhetsakademiens preses, från 1951 dess beskyddare.

*

Gusty hade även en del representation bestående i att närvara vid evenemang, invigningar, jubileer, släkträffar, bröllop och begravningar och han tilldelades två höga utmärkelser – den danska Elefantorden och den preussiska Svarta örns orden. Året han skulle fylla 18 svor han Oscar II trohet:

Stockholm den 17 januari 1901, rikssalen: Statsministern vände sig till prins Gustaf Adolf med orden: ”Träd fram, högborne furste, och avlägg till konungen tro- och huldhetsed!” Gusty reste sig, tog av sin hertigkrona och lade två fingrar på en uppslagen bibel under tiden som statsministern förestavade eden: Att i allt lyda sin kung och respektera landets lagar. Efteråt gick han fram till Oscar II som reste sig, omfamnade honom och kysste honom på pannan. Den 24 oktober upprepades ceremonin i Kristiania.

Mars 1902 besökte Gusty Norge för att ta emot resultatet av en insamling till 18-årsdagen, en vinterstuga i Sikkelsdalen, ”Prinsestuen”, ett stockvirkeshus med åtta rum och veranda. Det fick han dock lämna ifrån sig vid unionsssammanbrottet 1905. 1902 förbättrades även avsevärt

¹⁷ Berglund-Thörnblom 2012.

¹⁸ prins Gustaf Adolf 1904.

¹⁹ prins Gustaf Adolf 1906.

hans privatekonomi genom att arvfurstens palats såldes till staten och Gusty fick avkastningen på köpesumman, 90 tusen om året, vilket han använde till antikviteter, heminredning & resor.

November 1904 till februari 1905 var Gusty på en kombinerad bildnings- och friarresa. Han och Wilhelm besökte sina tyska släktingar och fortsatte därefter till Venedig, Florens, Genua, Nice och Paris där de besökte sevärdheter och trampade runt på museer. Det finns en anekdot att i Paris en journalist trängde sig på för att få hans reaktion på en ”intressant artikel” som var rena påhittet. Gusty lämnade den tillbaka med en stickreplik att författaren var mycket uppfinningsrik. Den typen av kortfattade ironier var ungefär så långt som Gusty sträckte sig när det gällde att svara på frågor från journalister och mycket av hans publika image är byggd på den sortens anekdotiska information. (80- & 90-årsdagen var han dock ovanligt talträngd och svarade med flera meningar.) Julen tillbringade bröderna med sin mor och hennes föräldrar i Karlsruhe. Den 9 januari fortsatte Gusty till Egypten där han den 26 januari träffade sin blivande fru. 1905 ägnade han sig huvudsakligen åt henne. Våren 1906 repeterade han kadettkursen som en förberedelse för Krigshögskolans tvååriga högre officersutbildning. Den utbildningen följde han hösten 1906 till våren 1908 som reguljär elev med samma schema som de övriga två eleverna i klassen.